

Akvatiskt områdesskydd särskilt RU värdefulla sjöar och vattendrag

Uppdrag i Havs- och vattenmyndighetens
regleringsbrev för 2017

Fredrik Nordwall

Enhetschef Biologisk mångfald

Havs
och Vatten
myndigheten

Skydd av landområden, sötvattensområden och marina områden

Etappmålet om skydd av landområden, sötvattensområden och marina områden är att minst 20 procent av Sveriges land- och sötvattensområden samt 10 procent av Sveriges marina områden senast år 2020 bidrar till att nå nationella och internationella mål för biologisk mångfald.

Detta ska ske genom **skydd eller annat bevarande** av områden som har särskild betydelse för biologisk mångfald eller ekosystemtjänster. Bevarandet ska ske med **ekologiskt representativa och väl förbundna system** där **reservat**, andra **effektiva områdesbaserade skyddsåtgärder** eller miljöanpassat brukande ingår.

Områdesskydd av marina områden och sötvattensområden

Etappmål 2012 till 2020:

Det formella skyddet av

- marina områden har ökat med minst 570 000 hektar (CHECK!)
- sjöar och vattendrag har ökat med minst 12 000 hektar

- De ekologiska sambanden har stärkts så att skyddade och på andra sätt bevarade områden och biotoper är väl förbundna och integrerade i landskapet, inklusive den marina miljön

Områdesskydd av sjöar och vattendrag, läget

- Stora arealer sjöar och vattendrag är skyddade som naturreservat, nationalparker, Natura 2000-områden m m. men skyddet är i många fall inte utformat för att säkra vattenmiljöernas biologiska mångfald.
- De skyddade vattenområdena domineras arealmässigt av ett fåtal stora sjöar och älvsystem och utgör därför förmodligen inte ett fullt representativt geografiskt och funktionellt nätverk.
- Skyddsformerna är flera och skyddet av den biologiska mångfalden skiljer sig åt både mellan och inom skyddsformer. I realiteten är skyddet av naturvärden och biologisk mångfald i skyddade sjöar och vattendrag i skyddade områden ofta svagt

Områdesskydd av sjöar och vattendrag, hur vill vi arbeta framöver

- Fokus på fortsatt skydd av våra mest värdefulla vattenmiljöer (Värdefulla vatten)
- Förstärka skyddet i redan skyddade sjöar och vattendrag
- Komplettera nätverken av skyddade områden med nya sjöar och vattendrag

På gång inom limniskt inriktat områdesskydd

Regeringsuppdraget 2017

Havs- och vattenmyndigheten ska i samarbete med Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och Riksantikvarieämbetet redovisa arealer och geografisk fördelning av kända värdefulla sjöar och vattendrag som saknar formellt skydd och analysera behovet av en kompletterande kartläggning av okända värdefulla sjöar och vattendrag. Myndigheten ska även komplettera underlaget med tillhörande information om varför områdena är utpekade som värdefulla, samt vad som utgör bevarandevärdena och hur de bäst beaktas från natur, kultur och/eller fisk/fiskeperspektivet.

Havs- och vattenmyndigheten ska använda resultatet för att revidera den nationella strategin för skydd av vattenanknutna natur och kulturmiljöer, som därefter ska antas av myndigheterna. Uppdraget ska redovisas till regeringskansliet (Miljö- och Energidepartementet med kopia till Näringsdepartementet och Kulturdepartementet) senast den 30 november 2017.

Ur Havs- och vattenmyndighetens regleringsbrev för 2017

Så här tolkar HaV syftet med uppdraget

- Förbättra skyddet av värdefulla vattenmiljöer (genom att revidera den befintliga nationella strategin och komplettera innehållet i databasen värdefulla vatten)
- Få en bättre överblick över vad som är skyddat och inte av våra mest värdefulla vattenmiljöer
- Öka möjligheterna att uppnå etappmålet för skydd av sjöar och vattendrag (naturvärden)

Bakgrund

Den nationella strategin för skydd av vattenanknutna natur- och kulturmiljöer

Åtgärdsprogram för genomförande av delmål 1 fram till 2010

Syfte: att kvantifiera delmålet och behov av åtgärder. Ta fram underlag, riktlinjer och prioriteringar för genomförande av åtgärder (skydd)

Utgångspunkter:

- Skydd av våra mest värdefulla vattenmiljöer ska bidra till uppnående av generationsmålet
- Utpekanden ska ske utifrån nationellt värde (kriterier för naturvård, fisk-/fiske och kulturmiljö)
- Långsiktigt skydd av värdekärnor i ett landskapsperspektiv, tvärsektoriellt arbetssätt
- Nationellt särskilt värdefulla miljöer ska prioriteras för skydd. Varje intresse förfogar över sina egna styrmedel.
- Länsstyrelser (och kommuner) genomför och centrala myndigheter vägleder

Bakgrund

Databasen Värdefulla vatten

- Underlag till de nationella strategierna (skydd och restaurering)
- Innehåller kategorierna nationellt särskilt värdefulla och nationellt värdefulla (natur, fisk-/fiske och kulturmiljö)
- Innehåller fler än 2000 objekt varav
 - 537 nationellt särskilt värdefulla naturvård
 - 426 nationellt särskilt värdefulla kulturmiljövård
 - 270 nationellt särskilt värdefulla fisk-/fiskevård
- Databaserna förvaltas av HaV (RAÄ, kulturmiljöer)

Regeringsuppdraget, vad ska göras?

1. Beskriva skyddsläget för särskilt värdefulla sjöar och vattendrag
2. Beskriva behoven av en kompletterande kartläggning av okända sjöar och vattendrag
3. Tydliggöra av varför objekt har pekats ut som nationellt särskilt värdefulla
4. Komplettera bevarandevärdena
5. Komplettera underlagen om hur objekten bäst bevaras utifrån natur-, kultur- och/eller fisk/fiskevärden
6. Revidera den nationella strategin

Uppdraget genomförs i projektform

I samarbete med Naturvårdsverket,
Riksantikvarieämbetet, Skogsstyrelsen och
länsstyrelserna

Styrgrupp och projektgrupp

Styrgrupp, projektgrupp och intern projektgrupp

Styrgrupp

Fredrik Nordwall Havs- och vattenmyndigheten
Maano Aunapuu Naturvårdsverket
Qaiser Mahmood Riksantikvarieämbetet
Bo Hultgren Skogsstyrelsen
Björn Jonsson Länsstyrelsen

Projektgrupp

Erik Törnblom Havs- och vattenmyndigheten
Mikael Lindberg Naturvårdsverket
Håkan Slotte Riksantikvarieämbetet
Elisabet Andersson Skogsstyrelsen
Oskar Norrgrann Länsstyrelsen
H C Andersson Länsstyrelsen
Jeanette Joelsson Länsstyrelsen
Martin Karlsson Havs- och vattenmyndigheten

Intern projektgrupp

Erik Törnblom Hb
Ursula Zinko Hb
Niklas Egriell Hm
Ann-Karin Thorén Hv
Therese Elfström Kf
Martin Karlsson Fr

Eddie von Wachenfeldt Adb

Avgränsningar

- Redovisning 30 november 2017.
- Komplettering av underlag för: 1233 **nationellt särskilt värdefulla** områden med avseende på natur- (537), fisk- (270) och kulturmiljövärden (426). Omfattar inte nationellt värdefulla vatten
- **Revidering** av den gällande nationella strategin för skydd av vattenanknutna natur- och kulturmiljöer, inte framtagande av en helt ny strategi
- Utvärdering av behov av att peka ut nya områden, inte utpekande av nya områden

Metoder

- **Remiss** till länsstyrelserna (enkäter)
- **Geografiska analyser och beräkningar**
- **Komplettera attributfiler** för nationellt särskilt värdefulla vatten
- **Fastställa och tydliggöra** varför områdena är utpekade som värdefulla
- **Revidera strategin**
 - Använda de underlag som samlas in från länsstyrelserna
 - Utgå från strategin från 2007 som är bra och till stor del giltig som men behöver uppdateras, brister rättas till och kompletteras
 - Stor frihetsgrad inom respektive intresse att göra ändringar
 - 10 år sedan den nationella strategin skrevs. Viktigt att fånga upp förändringar i omvärlden som påverkar revideringsarbetet

Remiss till länsstyrelserna 28/4-28/6

Remiss bestående av tre enkäter, var och en riktad mot länsstyrelsernas natur-/vattenvård, fisk/fiskevård respektive kulturmiljö

Varje enkät tredelad. Svaren behövs för att kunna besvara regeringens frågor och för revideringsarbetet

- Del 1 Övergripande frågor
- Del 2 Översyn och komplettering av befintlig information
- Del 3 Bedömning av skydd av utpekade nationellt särskilt värdefulla områden

Läget den just nu

- Projektstartsdirektiv antaget
- Styrgrupp och arbetsgrupp bemannade
- Första projektgruppsmöte 28 mars
- Remiss med enkäter skickade till till länsstyrelserna Enkät till länsstyrelserna. Remisstid 28 april-28 juni
- 2 workshopar vid Havs- och vattenforum 16 maj
- Revidering av strategin påbörjad, disposition och innehåll
- Sammanställning av enkätsvar påbörjad